

GRANTA

כְּרֵדֵי קֵאנָה¹

אֵיִאד בֵּרְגוֹתִי

מערבית: יהודה שנהב-שהר בני

בדרך חזרה אל הצפון השתנה מצב הרוח של אָבוּ מִפְּלַח לחלוטין. הוא דיבר וצחק ללא הפסקה וכדרכו, ריתק את הנוסעים שהצטרפו לנסיעה ולכד אותם בסבך הלצותיו. מן הים נשבה רוח מלוחה שרעננה את האוויר הדחוס שברכב.

"זו בשורה נהדרת, קפטן. משהו להתגאות בו ולהרים את הראש" אמר אבו מפלח בעליצות. פֶּאִיז, שאסף את שערו המתבדר ברוח, לא התעכב ולו לרגע על סיבת עליצותו של אבו מפלח, כשם שלא התעניין קודם לכן, בדרך מחיפא ליאפא, בסיבת זעפו ושתיקתו. מי יודע? אולי העננה השחורה התפוגגה לאחר שהחזיר לעצמו את מה שהפסיד. אולי גילה שלא הפסיד את מה שחשב שהפסיד, או אולי נפל לידיו רווח כלשהו. רווח או ניצחון תמיד מביאים איתם אושר.

ארשת פניו של פֶּאִיז הביעה שמחה. הוא הרוויח כסף ויוקרה. המשכורת החודשית שלו תעמוד בקרוב על סכום של ארבעים לירות פלסטיניות, כמעט זהה לשכרו של מהנדס. הוא יהיה זכאי גם לדירה מרוהטת על חשבון ההתאחדות לספורט בשכונת אלריאד החדשה ביאפא. הוא מעולם לא חלם על תנאים כאלה. מבחינתו, היה המעמד הדבר החשוב מכול: הוא הפך בן לילה למאמן הנבחרת הלאומית של פלסטין בכדורגל. מעתה תהיה לו תשובה ניצחת לאחיו אשר הרבה לעקוץ אותו: "אתה מסתובב כל היום סביב הפוטבול הזה, במקום לצאת לעבוד. מה יצא לך מכל זה?"

עיניו של פֶּאִיז שוטטו על מורדות תֵּל אֶם ח'אלד ופררסיה הפרושים לאורך הכביש. הוא היה טרוד במחשבות. אבו מפלח העיר אותו משרעפיו ופנה אליו בנימה אבהית:

- "מה קורה לך קפטן? בבוקר אתה מעופף וגם עכשיו אתה מעופף".

- "אני?"

- "כן אתה, אלא מי, אני?"

פֶּאִיז רצה לומר לאבו מפלח: "כן אתה! בבוקר כיווצת את השפתיים בזעף ופרצופך התארך עד שכמעט והתנגש בשמשה הקדמית. עכשיו אתה שמח ועליז

1. בורדקאנה: פרי התפוח בלהג פלסטיני.

כאילו מצאת אוצר או נולד לך בן בכור". אולם הוא סכר את פיו, ולא הניח למילים שעמדו לו על קצה הלשון לפרוץ החוצה. במקום זאת אמר: "עמי אבו מפלח, אתה יודע. לא פשוט לנצח את הצבא האנגלי".

"זה לא סיפור כזה גדול. אנחנו בכפר ניצחנו את האנגלים ואחר כך שילחנו אותם לכל עבר שבורים ומובסים", התפרץ לשיחה הצעיר במושב האחורי שעקב אחריהם בעניין. פאיז הסתובב לעברו בתמיהה, נעץ בו מבט בוחן, התעלם ממנו, ופנה חזרה לאבו מפלח:

"אני דווקא חושב על סגנון חדש. משהו שונה מסגנון המשחק שלהם. אני יודע שיש קבוצות ערביות שהביסו את האנגלים ואת היהודים. אבל גם כשניצחנו שיחקנו בסגנון שלהם: מסירות מהירות והתקפה ישירה. אני חושב על סטייל חדשני. סטייל ערבי. כדי שתוכל לנצח אותם בסגנוןך ותהיה מיוחד, אתה חייב שיהיה לך סגנון משלך, סגנון שדומה לך, כמו שיש סגנון לגרמנים ולאייטלקים..."

אבו מפלח הקשיב בעניין ואז פנה בזלזול לצעיר שישב מאחור:

- "ואתה, באיזה סטייל ניצחה הקבוצה שלכם את האנגלים?"

- "יא עמי, אנחנו פלאחים. אין לנו קבוצה, אנחנו לא מקבלים זימונים לנבחרת ואנחנו לא יודעים מה זה 'סטייל'. אנחנו פשוט מנצחים".

- "כל האנשים נושאים ברכה וטוב,".

- "אם כולם רק היו חושבים כמוך, מזמן כבר היינו המנצחים במשחק הגדול".

קפטן פאיז הביט בו שנית מעבר לכתפו. היו בקולו של הצעיר אמת יוקדת וביטחון עצמי ששימח את פאיז. למרות שיצרו מתח וחיכוך, הוא חיפש תכונות אלה אצל אנשים. פאיז התעניין שנית בבחור הצעיר: "איך ניצחתם את האנגלים?".

הצעיר התעורר. הקפטן סוף סוף הבחין בו. אפילו אבו מפלח הקשיב לו בתשומת לב. הצעיר מיקם את עצמו מחדש על מושבו וקירב את ראשו לעבר הספסל הקדמי:

"היו אלה הימים האחרונים של המרד בכפר סולם. כמה חודשים לפני המלחמה, נדמה לי. בשנת 39'. לפני שש שנים בערך. באותם ימים האנגלים היו מגיעים אלינו לביקורי פתע. אתם יודעים איפה זה סולם, נכון? בְּמַרְג' אֶבְן עֶאמֶר. אללה לא ירחם על מי שמכר את אדמות העמק ליהודים. הלוואי שלאדון סורסוק, הכלב הזה, יהיו לילות שחורים עם סיוטים. העיקר, הם היו באים, כל יומיים - שלושה, לביקורי פתע כדי לחפש את המורדים. אנחנו הצעירים נהגנו להתאסף

בכל יום אחר הצהריים כדי לשחק פוטבול על הגבעה השטוחה בכניסה המערבית שמוכילה אל הכפר. אתם יודעים איך זה היה. אחד מגיע יחף והשני נועל מנעלי "פקראויה". קפטן, יש "פקראויה" אצלכם בעפא? אתה יודע, נעלי עניים בלויות שאללה האריך את ימיהן וקיפל את העקב עד שהן נראות בדיוק כמו נעלי בית". קפטן פאיז צחק לשמע התיאור של ה"פקראויה". אבו מפלח ניסה להתערב ולומר משהו, אולם הצעיר הניח את ידו על כתפו והמשיך:

"העיקר, האנגלים הגיעו יום אחד אחר הצהריים לביקור פתע, וחיפשו את המורדים. במקום זה הם מצאו אותנו. צעירים ששיחקו פוטבול בתוך ענן של אבק.

- "מה אתם עושים?"

- "משחקים פוטבול".

לא עבר רגע, ומפה לשם, האנגלים הרכיבו להם קבוצה והמשחק התחיל. הבקענו גול. הם החזירו לנו שניים. תקענו גול נוסף. היה שוויון. אני תקעתי את הגול. החלקתי את הכדור בין רגליו של השוער האנגלי. מן המבט בעיניו חשבתי שהוא תיכף יירה בי. זה לא הזיז לי וחגתי סביבו בהתגררות. בין לבין רץ אבראהים אלח'ליל אלקרעאן כדי לבעוט בכדור, אולם ה"פקראויה" נשלפה מן הרגל שלו היישר אל פרצופו של החייל האנגלי".

נוסעי הרכב פרצו בצחוק. הקפטן פאיז צחק ומחא כפיים בעליזות. אבו מפלח הסיר את ידיו מן ההגה והגן על פניו כאילו ה"פקראויה" עומדת לפגוע בהן.

"העניינים התחממו, האנגלים התעצבנו והמשחק הפך נמוך ומלוכלך. אחרי רבע שעה בערך נפצע אחד החיילים למרות שנעל נעלי צבא גבוהות והוצא מדרה מן המגרש. הקצין התעצבן, עצר את המשחק והחל לקבץ את החיילים. בתוך כל המהומה הם שכחו את המרד, שכחו בשביל מה הגיעו, ויצאו מן הכפר מובסים ונעליהם בין שיניהם".

פאיז התפרץ אל קולות הצחוק ואמר: "אז נורה לשחקני הנבחרת שלנו לנעול פקראויה. עם הפקראויה הם בטח ינצחו את האנגלים". פרץ צחוק חדש וקולני התגלגל בספסלי הרכב. אבו מפלח הרגיע אותם: "אללה ישמור מן הצחוק הזה". דממה השתררה. נראה היה שהנוסעים חשו אשמה על העונש שעלול לבוא בעקבות הצחוק. אווירת הנכאים העכירה לרגע את רוחו של פאיז והוא הצליח להסות את הצעיר במושב האחורי עד סוף הנסיעה. אחר כך התבונן פאיז בפניו של אבו מפלח. פתאום, ללא הסבר, חלף עליהן צל. גם הפעם הוא לא שאל דבר.

הדרך חזרה הייתה אחרת. היא נראתה ארוכה יותר, ולעיניו של פאיז נגלו מראות חדשים. הדרך לא השתנתה. הוא השתנה. לכל יום יש ערך משלו, והיום, יותר מכל יום בעבר, הוא היום שלו. הוא ינצור את היום הזה בזיכרונו. לכאן רצה להגיע, ומכאן ימשיך בהישגיו.

הדרך חזרה הייתה גדושה בסימנים. ילדים בגבהים שונים הצועדים בטור על הריסות מבצר אל־טַנְטוֹרָה. רועה המניח לצאן לשוטט בחופשיות על המישור בעין ע'זאל. ציפור המנהיגה את להקתה מעל טִירָה ושבה איתם למקום שממנו באו. פאיז ע'נְדוֹר חשב על המבצר בעֶפָא, שעל חורבותיו התהלך כדי לגדול ולקפוץ מהם אל ים החיים. הוא ילמד את האחרים איך שוחים בים החיים.

אבו מפלח עצר את הרכב במתחם חברת האוטומובילים "אלעלמין" ברחוב אלְמְלוֹכ בחיפא. פאיז ירד עם שאר הנוסעים שמתחו את אבריהם באוויר הצח, מבקשים להשתחרר מעייפות הנסיעה לפני שימשיכו בדרכם. פאיז התלבט פעם נוספת אם לשאול את אבו מפלח מדוע השתנה מצב רוחו היום. הוא ויתר. יש סיפורים שעדיף לוותר עליהם. סיפורים רבים מסתובבים מבלי שאיש ישים לב אליהם, והחיים ממשיכים כסדרם.

מבלי להפנות אליהם מבט, בירך פאיז את הנהגים שישבו לבושים בקפידה על כורסאות הקש הנמוכות בסמוך למשרד "אלעלמין". הוא חצה את רחוב יאפא לכיוון כיכר אל־מ'מרה טרוד במחשבות. הוא מיהר אל חנות הנעליים כדי לקנות את נעלי הבורדו אשר מצאו חן בעיני ארוסתו ת'ריא כאשר חלפה על פניה.

- תחנת הרכבת לעֶפָא, קפטן?

הקול נשמע מאחוריו במפתיע. הוא הסב את ראשו וראה את הצעיר מן המושב

האחורי מנסה להדביק אותו.

- לא, ואללה. יש לי סידור קטן קודם לכן.

- זכינו לחברתך בנסיעה לכאן. חשבתי שאלווה אותך לתחנה ואזכה לדבריי

חוכמה נוספים ממך.

- תודה על המחמאה. אבל אני לא בענייני חוכמה. אני בענייני פוטבול.

- אתה בטוח חייב להיות חכם קפטן. אחרת לא היית נבחר לאמן את הנבחרת

כדי להביס את האנגלים.

- אני חכם, אבל לא בדיבורים באוויר. לא אוהב פְּלָאם פְּאָדִי. אני אדם עם

שתי רגליים על הקרקע.

- עניין אחד לפני שאסתלק, קפטן. יש לנו צעיר בכפר, בסולם. הוא צעיר

בן שש - עשרה. מחמוד שמו. בעל רגלי זהב, מהיר כמו סייח צעיר, חזק כמו שור. בעיטות מדויקות. את כל היום הוא מבלה בתל אלמסהמד, מתאמן בכדור סמרטוטים. כולם מתקוטטים ורוצים לשחק רק איתו. אבל אין לנו קבוצה ולא בטיח'. טוב, לא חראם? הוא יכול להיות בנבחרת שלך?

- אני מבין אותך, אבל שחקני הנבחרת מגיעים מן הקבוצות בהתאחדות. זה מסובך...

- כלומר הנבחרת היא רק לילדי העירוניים?

- לא יש גם קבוצות של ההתאחדות בכפרים.

- אתה רוצה לנצח או להתחנף לאנשים למעלה?

- אני רוצה לבנות קבוצה של העם.

- ואנחנו לא מהעם? רק בימי המרד אנחנו הופכים לעם? הדברים לא מכוונים

אליך קפטן. שלא תבין אותי לא נכון. אני מדבר מניסיון. אחי נפל שהיד. המרד הפך את חיינו לגיהנום.

- אללה ירחם עליו. תן לי לחשוב על זה. אולי נמצא לזה פתרון בהתאחדות.

אולי נפרסם בעיתון, נשלח לבתי ספר נבחרים וניפגש עם מועמדים. המטרה שלי היא לנצח. לכל אחד תהיה הזדמנות להוכיח את עצמו.

- לא אמרת שהמטרה שלך היא למצוא סטייל?

- כן. אקרא לו סטייל "הפקראויה". נביא שחקנים צעירים כמו אלו מן הכפר

שלכם שניצחו את האנגלים. שיבואו יחפים או עם מנעלי ה"פקראויה". בטח ננצח.

- עם הפקראויה תוכלו לנצח לא רק את קבוצת הפוטבול שלהם, אלא גם את

הצבא האנגלי כולו.